

OBSAH

Úvodem 11

I. BOHOVÉ A HRDINOVÉ 13

Starověké orientální literatury	14
Antická řecká literatura	15
Latinská římská literatura	19

II. SLOVESNÁ KULTURA STŘEDOVĚKÉ KŘESŤANSKÉ JEDNOTY 23

Křesťanství a jeho ideologie	24
Staroslověnské písemnictví a latinská literatura doby románské	25
Evropská hrdinská epika a dvorská lyrika	30
Česká veršovaná epika	31
Vyvrcholení gotické slovesné kultury v Čechách	32

III. ČESKÁ LITERATURA 15. STOLETÍ OBRAZEM KRIZE STŘEDOVĚKÉ SPOLEČNOSTI 37 (Husitská literatura)

Společenské příčiny krize	38
Mistr Jan Hus	38
Husitská literatura	40
Petr Chelčický a jednota bratrská	41
Středověká literatura na Slovensku	43

IV. UMĚLECKÝ IDEÁL ROZVITÉHO LIDSTVÍ 45 (Evropský humanismus a renesance)

Předchůdci renesančního cítění v Itálii a ve Francii	46
Renesance a humanismus v jižní a západní Evropě	48

V. LITERATURA MĚŠŤANSKÉHO HUMANISMU V NAŠICH ZEMÍCH 55

Humanismus v Čechách	56
Vzdělávací ráz měšťanské literatury	57
Jan Amos Komenský	61
Humanistická a renesanční literatura na Slovensku	65

VI. SLOVESNÁ TVORBA BAROKNÍ ROZPOLCENOSTI 69

Evropské baroko	70
Oficiální literatura českého baroka	72
Lidová a pololidová slovesnost	74
Barokní literatura na Slovensku	75

VII. LITERÁRNÍ TVORBA IDEÁLŮ ŽIVOTNÍ VYROVNANOSTI 79 (Klasicismus)

Francouzský klasicismus	80
Klasicistická tragédie a komedie	80
Osvícenství	83

VIII. OD OSVÍCENSKÉHO KLASICISMU K SENTIMENTALISMU 85 (Začátky národního obrození)

Problematika a ráz národního obrození	86
Podmínky národního obrození a úkoly literatury	86

Obrozený dějepyt a jazykověda	87
Vzdělávací a lidovýchovná próza	89
Divadlo	90
Začátky novočeské poezie	91
SLOVENSKÁ LITERATURA ZAČÁTKU NÁRODNÍHO OBROZENÍ	92
<i>(Osvícenství a klasicismus)</i>	
Obrozený dějepyt a jazykověda	92
Začátky umělecké prózy a poezie	92
IX. KE ZDROJŮM CITOVOSTI	95
<i>(Evropský preromantismus)</i>	
Kult přirozeného člověka, dávnověka a přírody	96
Klasicistická a romantická prvky v preromantismu	96
Od Rousseaua ke Goethovi	97
X. VZNIK UMĚLECKY NÁROČNÉ LITERATURY	101
<i>(Národní obrození ve dvacátých letech)</i>	
Dovršení jazykového obrození (Jungmann)	102
Ideál hrdinského dávnověku (Rukopisy)	102
Obraz minulosti posilou národního vědomí	104
Slovenská myšlenka ve vědě a v poezii	105
Sblížení poezie s lidovou slovesností	107
Divadlo ve dvacátých letech	108
SLOVENSKÁ LITERATURA VELKÝCH IDEÁLŮ	110
<i>(Mezi klasicismem a preromantismem)</i>	
Národní obrození ve znamení slovanské ideje	110
Obrazy minulosti a budoucnosti národa (J. Hollý)	111
Sentimentální próza	112
Počátky divadla	112
XI. ROMANTICKÁ REVOLTA PROTI ROZUMU A ŘÁDU	113
<i>(Evropský romantismus)</i>	
Podmínky romantického životního pocitu	114
Stylizace romantického hrdiny	114
Podoba romantické literatury	115
Německý romantismus	118
Romantismus v Anglii a ve Francii	121
Ruský a polský romantismus	121
XII. MEZI IDYLIČNOSTÍ A PROTISPOLEČENSKOU REVOLTOU	125
<i>(Česká literatura v letech třicátých a čtyřicátých)</i>	
Úkoly literatury ve třicátých a čtyřicátých letech	126
Máchův subjektivní romantismus	127
Tylovo úsilí o výchovu národní společnosti	133
Erbenův nadosobní řád	135
SLOVENSKÁ LITERATURA VE ZNAMENÍ ČINU	136
<i>(Romantismus)</i>	
Štúr a jeho doba	136
Poezie štúrovců (Chalupka, Král, Sládkovič, Botto)	137
Štúrovská próza (Hurban, Kalinčiak)	141
XIII. MEZI DEMOKRATICKÝM RADIKALISMEM A SOCIÁLNÍ UTOPIÍ	143
Mladé Německo a Francie	144
Ruští radikální demokraté a Gogol	144
Havlíček a Němcová	146

XIV. LITERATURA DEMOKRATICKÝCH A NÁRODNÍCH IDEÁLŮ	153
Podmínky literárního života v šedesátých a sedmdesátých letech	154
Vývojové tendence české literatury	155
Generace májovců: Hálek, Světlá, Arbes, Neruda	159
XV. LITERATURA NÁRODNÍCH A VŠELIDSKÝCH IDEÁLŮ	171
<i>(Česká literatura od poloviny sedmdesátých let)</i>	
Společenské a kulturní podmínky	172
Svatopluk Čech a generace ruchovců	173
Konvenční próza	176
Historická beletrie	176
Dramatická tvorba	180
Mezi domovem a světem cizích kultur (Sládek, Vrchlický, Zeyer)	181
XVI. LITERÁRNÍ TVORBA KRITICKÉHO OBRAZU SPOLEČNOSTI	193
<i>(Realismus v evropských literaturách)</i>	
Filozofické předpoklady realismu	194
Umělecké zásady realismu	194
Realismus anglický, francouzský a ruský	195
XVII. NÁSTUP REALISMU V ČESKÉ A SLOVENSKÉ LITERATUŘE	205
Vědecký realismus a přehodnocování národních ideálů	206
Vývojové tendence české literatury v osmdesátých letech	207
Vesnický román a povídka	208
Drama v období realismu	211
Literatura pro děti a mládež	212
REALISMUS VE SLOVENSKÉ LITERATUŘE	213
Politické a veřejné poměry	213
Literatura po revoluci 1848	214
Situace ve slovenské kultuře koncem 19. století	215
(Hviezdoslav, Vajanský, Šoltéssová, Vansová, Kukučín, Timrava, Tajovský, Podjavorinská)	
XVIII. V SOUMRAKU STOLETÍ	225
<i>(Evropské literatury konce 19. století)</i>	
Myšlenkové ovzduší konce století	226
Představitelé symbolismu, impresionismu a expresionismu	227
Dekadence a naturalismus	232
XIX. LITERATURA NA PŘELOMU STOLETÍ	235
Nástup České literární moderny	236
Vývojové tendence v poezii a próze	236
Secese, její tendence a představitelé	239
Představitelé České moderny	241
Literární skupina kolem Moderní revue	247
Protispolečenští buiči	248
Český naturalismus	255
Odklon od naturalismu	257
Generace z roku 1914	258
SLOVENSKÁ LITERÁRNÍ MODERNA	258
Subjektivizace básnické tvorby (Jesenský, Krasko)	258
Literární kritika	261
Jmenný rejstřík	263